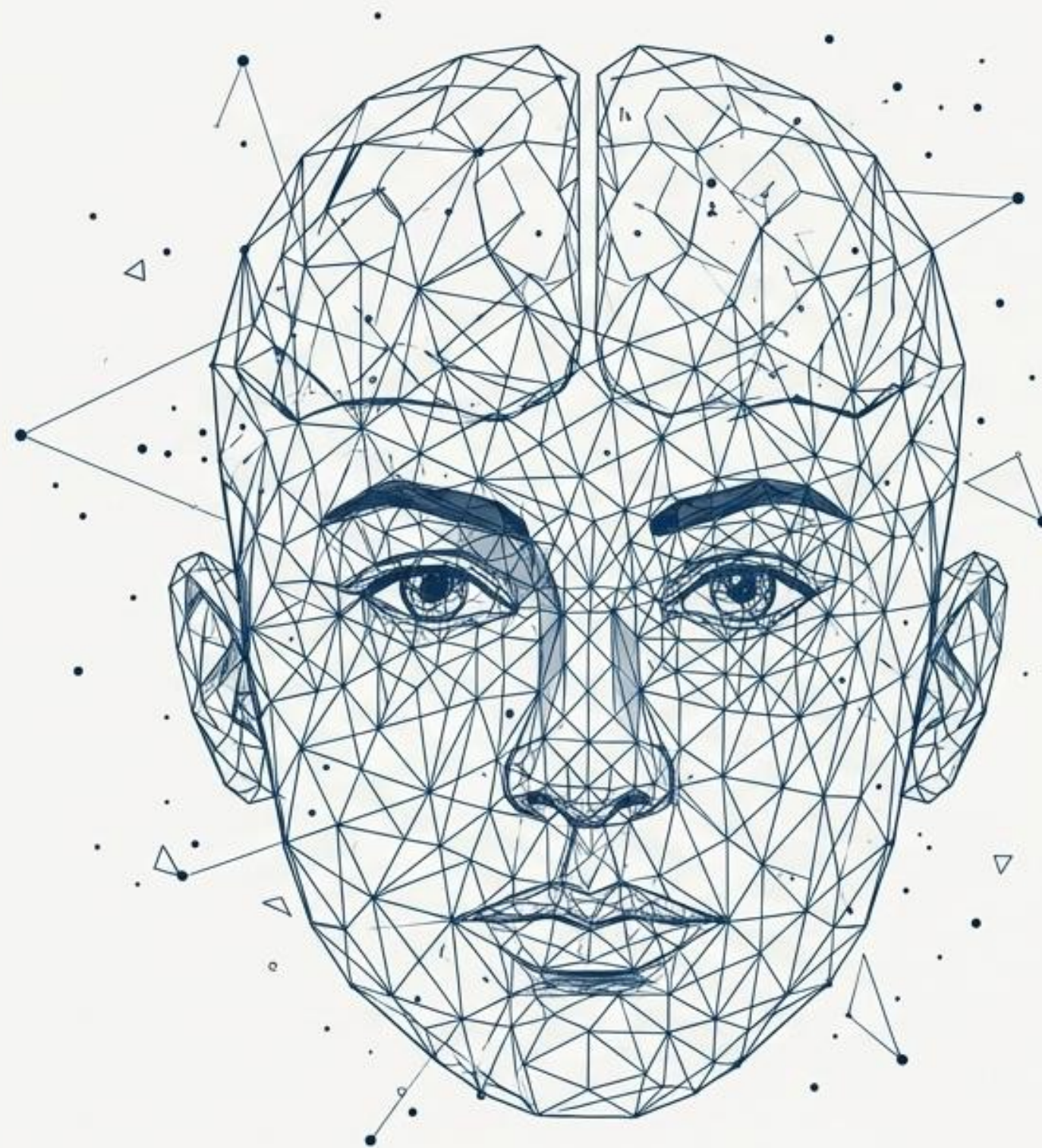

Odgovorno u digitalnom svijetu

Primjena UI i tehnologije
za dobrobit djece i mladih

Tehnologija kao alat, čovjek u centru

Brzi razvoj umjetne inteligencije stvara brojne prilike, ali i značajne izazove. Svrha ovih preporuka je iskoristiti prednosti tehnologije uz istodobno smanjivanje rizika.

Humanistički pristup: Tehnologija služi razvoju ljudskih potencijala, ne njihovoj zamjeni.

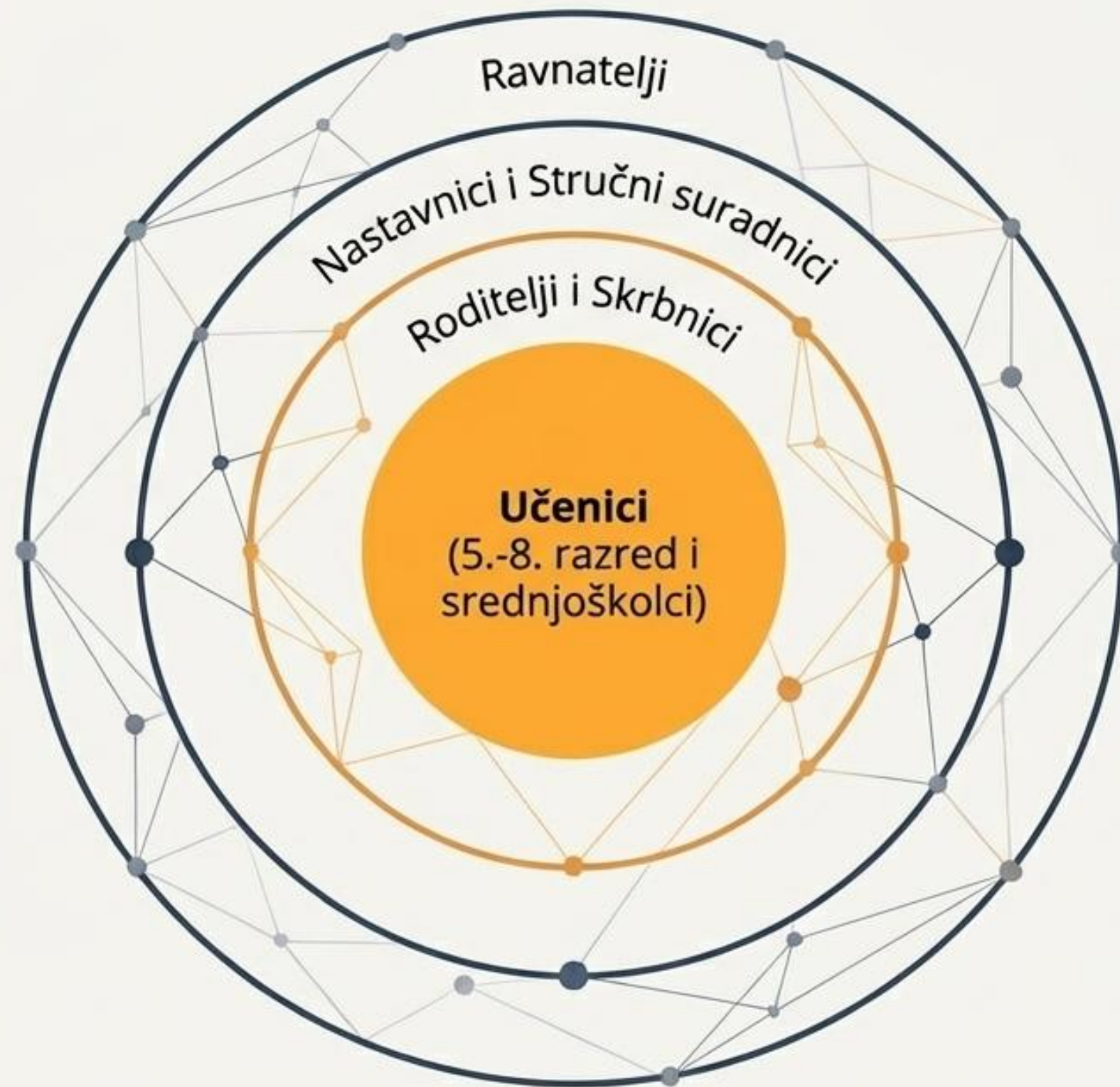

Etička primjena: Zaštita osjetljivih podataka i transparentnost.

Zajednička odgovornost: Nadilazi individualno odlučivanje – zahtijeva suradnju svih dionika.

Edukacijski ekosustav: Mreža podrške

Pravila se nadovezuju jedna na drugu kako bi stvorila sigurnosnu i poticajnu mrežu za svako dijete.

Viši razredi (5.-8. razred): Ti si glavni lik!

Digitalni svijet

Pravilo za UI: Alati ne mogu misliti umjesto tebe. Ako koristiš AI, priznaj to nastavniku.

Provjeri dvaput: Internet laže. Čuvaj se klikolovki (clickbait) i deepfakea.

Zaključaj podatke: Ne upisuj ime, adresu ili osjećaje u chatbotove.

Stvarni svijet

Pravilo 3 sata: 3 sata dnevno na mobitelu = više od 20 sati tjedno pred ekranom!

Isključi ekran, uključi dan: Izađi van, bavi se sportom.

San je prioritet: Makni ekrane prije spavanja.

Tvoje ponašanje mlađi vide, zato im pokaži kako se pametno ide!

Srednjoškolci: Kritičko razmišljanje iznad filtera

Uljepšano nije stvarno

Influenceri i "highlight" trenuci stvaraju iluziju savršenstva. Zapitaj se je li realno da netko nikada nema problema.

Odgovornost za učenje

Korištenje UI-ja za varanje ili predaja tuđeg rada je krađa ideja. Koristi UI kao podršku, a ne prečicu.

Digitalni otisak

Sve što radiš online ostaje zabilježeno. Preuzmi samokontrolu nad vremenom (koristi aplikacije za praćenje vremena).

Stres i ekrani

Kada si pod stresom, makni se od ekrana. Skrolanje ne rješava problem, razgovor uživo pomaže.

Roditelji: Navigacija i obiteljska pravila

Roditelji: Sigurnosni štit i modeliranje ponašanja

Zaštita privatnosti (Sharenting)

Ne objavljujte javno fotografije, anegdote i važne trenutke svoje djece. Podučite ih da ne dijele OIB, adresu ili intimne osjećaje s umjetnom inteligencijom.

Prepoznavanje rizika

Obratite pažnju na nagle promjene raspoloženja – pitajte ih jesu li dobili ružan komentar u grupi za dopisivanje.

Roditelj kao uzor

Djeca uče promatrajući vas. Koristite tehnologiju s mjerom. Osobni kontakti uživo su nezamjenjivi. Ako primijetite problem, obratite se školi za suradnju.

Nastavnici: UI kao pedagoški asistent

Vlastiti razvoj (DigiCompEdu)

Kontinuirano usavršavanje digitalnih kompetencija. Učite od kolega i stvarajte repozitorije dobrih praksi.

A

Optimizacija rada

Koristite UI za administrativne zadatke, izradu kvizova i planiranje nastave.

B

Transparentnost u razredu

Jasno navedite kada su materijali izrađeni uz pomoć UI-ja. Zahtijevajte isto od učenika.

C

Specifične potrebe

Savjetujte se sa stručnom službom o asistivnoj tehnologiji za učenike s posebnim potrebama.

D

Stručni suradnici: Radar dječje dobrobiti

Edukacija i Prevencija

Educirajte djelatnike i roditelje o UI rizicima. Organizirajte radionice za roditelje i nastavnike.

Savjetovanje Učenika

Propitujte navike učenika. Potičite aktivnosti koje ne uključuju ekrane (čitanje, slikanje).

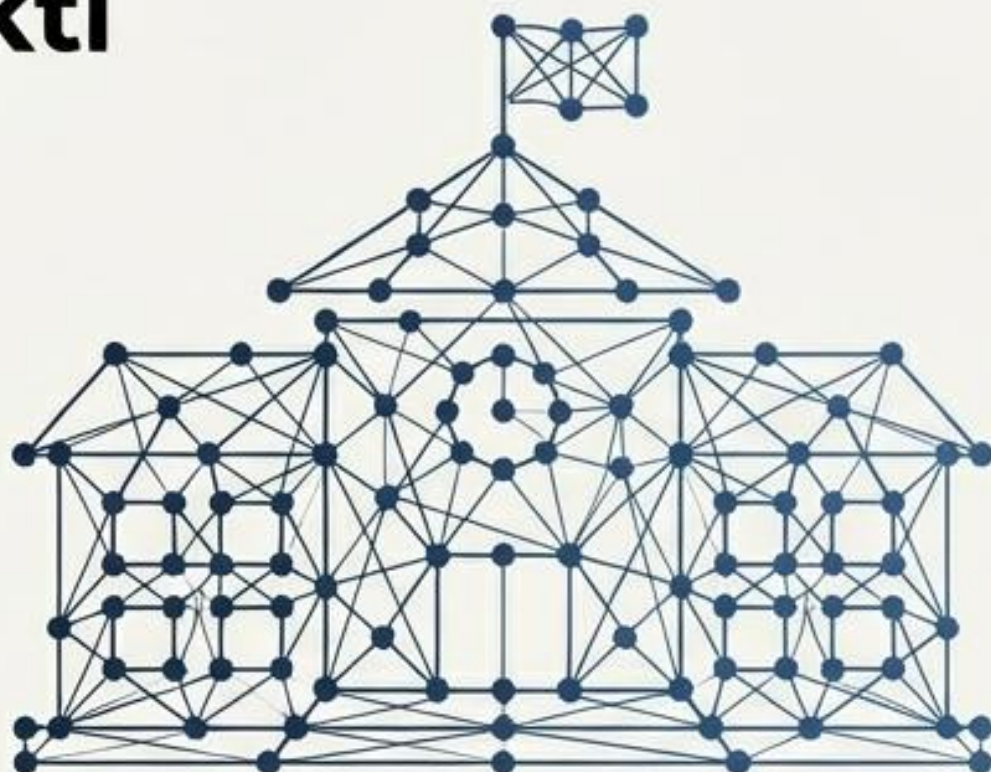
Protokoli Sigurnosti

Inicirajte izradu školskih protokola za praćenje i rješavanje izloženosti rizicima u digitalnom okruženju.

Spona Sustava

Budite most između ravnatelja, nastavnika i roditelja u komunikaciji o tehnološkim potrebama i problemima.

Ravnatelji: Arhitekti digitalne kulture

Infrastruktura i Resursi

Osiguravanje pouzdanih digitalnih alata i asistivne tehnologije.

Traženje raznolikih izvora financiranja (EU fondovi, lokalna zajednica, IT tvrtke).

Ljudski potencijali

Poticanje edukacije djelatnika (DigiCompEdu).

Organizacija tehničke podrške kroz suradnju iskusnijih i manje iskusnih nastavnika (peer-to-peer učenje).

Politike i Komunikacija

Donošenje jasnih pravila o etičnom korištenju UI-ja u školl.

Uspostava službenih digitalnih kanala za roditelje (npr. CARNET Informativka).

Matrica odgovornosti: Tko radi što?

	Roditelji	Nastavnici	Stručni suradnici	Ravnatelji
Kreiranje pravila	Obiteljska pravila i ograničenja ekrana.	Pravila ponašanja i korištenja UI-ja u učionici.	Savjetovanje u izradi protokola.	Službeni školski pravilnici i politike.
Suradnja i Komunikacija	Pravilo e-Dnevnika (razgovor prije provjere).	Službeni kanali i poticanje samostalnosti djeteta.	Spona između obitelji i škole.	Određivanje službenih komunikacijskih platformi.
Edukacija i Razvoj	Zajedničko istraživanje s djecom.	DigiCompEdu, transparentnost UI alata.	Edukacija roditelja i nastavnika o rizicima.	Osiguravanje infrastrukture i edukacija za osoblje.

Univerzalno upozorenje: Umjetna inteligencija pamti sve

Što su osjetljivi podaci?

Ime, prezime, adresa, OIB, zdravstveno stanje, intimni osjećaji.

UI nije nepogrešiv:

Sadržaj koji stvara UI može biti netočan (halucinacije) i mora se kritički vrednovati.

Zašto je opasno?

Alati UI-ja te podatke mogu spremiti, dijeliti ili iskoristiti na **pogrešan način**, a da to ne znate.

Sigurnost uređaja:

Koristite snažne lozinke umjesto otiska prsta ili prepoznavanja lica.

NIKADA ne unosite osobne ni osjetljive podatke u AI chatbotove!

Zajednička nit: Očuvanje digitalne dobrobiti

Učenici

Prepoznajte znakove preopterećenja (glavobolja, nervoza). Napravite dnevni raspored koji uključuje sport i boravak u prirodi.

Odrasli (Roditelji i Nastavnici)

Planirajte dnevne pauze od digitalne tehnologije. Ne dozvolite da digitalna komunikacija zamijeni živu riječ.

Fizičko zdravlje

Korištenje tehnologije često znači sjedenje. Svakodnevno kretanje i tjelovježba su nužni za protutežu ekranima.

Stop elektroničkom nasilju: Nulta tolerancija

Definicija: Vrijeđanje, širenje laži, isključivanje iz grupa, lažno predstavljanje, ucjena i dijeljenje tuđih slika bez dopuštenja.

1. Doživljaj (Učenik)

Ako trpiš ili vidiš nasilje – ne šuti. Boli kao i pravi udarac.

2. Povjerenje (Roditelj / Nastavnik)

Reci odrasloj osobi kojoj vjeruješ. Razgovor pomaže!

3. Reakcija (Škola)

Nastavnici i stručni suradnici aktiviraju školske protokole za praćenje, zaštitu i rješavanje incidenta.

“Pravila nis zid, već štit, uz njih internet može biti hit!”

Preporuke izradili stručnjaci u sklopu istraživanja
„Korištenje digitalne tehnologije i dobrobit djece i mladih” (2024./2025.)
– Veljača 2026.

Izjava o odricanju odgovornosti: Pojmovi u muškom rodu odnose se na oba roda.

Partneri na projektu:

